

Lestrarstefna grunnskóla Akraneskaupstaðar



Fjölskyldusvið Akraneskaupstaðar
Brekubæjarskóli
Grundaskóli

Lestrarstefna grunnskóla

Akraneskaupstaðar

Mynd á forsíðu: Guðrún Guðbjarnadóttir

Aðrar myndir í skólastefnunni eru úr skólastarfinu á Akranesi.

Fjölskyldusvið Akraneskaupstaðar

Stillholti 16-18

300 Akranesi

433 1000

Brekkubæjarskóli

Vesturgötu 120

300 Akranesi

433 1300

Grundaskóli

Espigrund 1

300 Akranesi

433 1400

Júní 2014



Þessi Bórk er
vinnu Hilmir-
geiminn
Spennu þú Bórk
sem fróðgír-
kig meistar
Púvélsto
Gæmdu þú Freyja

Efnisyfirlit

Formáli	6
Um lestrarstefnuna og mótun hennar	7
Samstarf við heimilin	8
Hlutverk og markmið lestrarstefnunnar	8
Meginmarkmið lestrarstefnunnar eru	9
Grunnstoðir læsi	9
Lestur	10
Tæknilegir þættir	10
Lesskilningur	11
Ritun, skrift og stafsetning	12
Tal	12
Hlustun	14
Leiðarljós grunnskólanna	15
Framtíðarsýn	15
Kennsluaðferðir	16
Byrjendalæsi	16
Orð af orði	18
Gagnvirkur lestur	19
Árangursmælingar, viðmið og viðbrögð	20
Matstæki	21
Matstæki - yngsta stig	21
Matstæki - mið stig	22
Matstæki - unglingastig	22
Aston Index stafsetningarskimun	23
Könnun á stafabekkingu	23
Læsi I og II - lestrarskimun	23
Lesmál	24
Raddlestrarpróf - Lesfimi (leshraði og nákvæmni)	25
Orðarún – lesskilningspróf	25
Viðmið um árangur	26
GRP 14h – Greinandi ritmálspróf	27
Sértæk greiningartæki	28
Tove Krogh – Grundaskóli	28
Told 2P og Told 2I málþroskapróf	28
LOGOS	29

Almenn viðbrögð við niðurstöðum lestrarprófa	30
Grunur um lestrarerfiðleika	31
Framkvæmd - aðgerðir.....	32
Aðgerðaráætlun.....	33
Eftirfylgni.....	33
Heimildir.....	34

Formáli

Á fundi fjölskylduráðs 11. júní 2014 var samþykkt Lestrarstefna grunnskóla Akraneskaupstaðar. Lestrarstefnan fjallar um grunnstoðir læsis og hve viðtæk skilgreining læsis er í samfélagi nútímans. Í stefnunni má finna greinargóða umfjöllun um áherslur og leiðir grunnskólanna. Lestrarstefnan nýtist bæði foreldrum og kennurum. Áhersla á læsi er ekki lengur einungis viðfangsefni fyrstu bekkja grunnskólans. Skólarnir og heimilin verða að vinna að því að nemendur haldi áfram að bæta og dýpka færni sína í lestri allan grunnskólann. Stefnan gerir því ráð fyrir stíganda eftir því sem líður í grunnskólagönguna. Þannig mun framhaldsskólanám og frekara nám sækjast betur. Lestur er undirstaða alls náms og viðbrögð við lestrarerfiðleikum þurfa að vera markviss og samvinna heimilis og skóla skiptir þar mestu máli.

Í stefnunni segir m.a. „Í gegnum lestur getum við ferðast hvert sem við viljum og inn í hvaða heim sem er. Lestur örvar ímyndunarafl og sköpunarkraft, eflir málþroska og orðaforða og eykur víðsýni og skilning.“ Lestur er lykillinn að svo mörgum lífsins gæðum.

Stefnunni er ætlað að vera leiðarvísir fyrir starfsfólk skóla og foreldra og gert er ráð fyrir að hún verði stöðugt til endurskoðunar en formleg endurskoðun fari fram eigi síðar en árið 2018.

Helga Gunnarsdóttir, framkvæmdastjóri fjölskyldusviðs



Um lestrarstefnuna og mótun hennar

Á vordögum 2010 var tekin ákvörðun um að ráðast í gerð lestrarstefnu fyrir grunnskólana á Akranesi. Markmiðið var að sameina í eina heild þrjár kennsluaðferðir í læsi í formlega lestrarstefnu, það er *Byrjendalæsi*, *Orð af orði* og *Gagnvirkan lestur*. Í þessum aðferðum felast leiðir sem stuðla að árangursríku lestrarnámi í víðum skilningi. Þær miða allar að því að nálgast viðfangsefnin á heildstæðan hátt, efla skapandi vinnu með tungumálið, stuðla að samþættingu við aðrar námsgreinar/námssvið og samvinnu í námi og leik.

Lestrarteymi voru sett á laggirnar í báðum grunnskólum í því skyni að vinna að mótun lestrarstefnunnar og unnu þau náið með kennurum um útfærslu. Áhersla var lögð á að móta einfalda, nothæfa og skýra lestrarstefnu sem gæfi heildarsýn á lestrarkennsluferlið.

Staða lestrarkennslu í grunnskólunum hefur styrkst við innleiðingu aðferðanna en hún hefur stuðlað að starfsþróun meðal kennara, ýtt undir sjálfstæði þeirra og frumkvæði og aukið samstarf milli grunnskólanna.

Innleiðing ofangreindra aðferða var unnin í samvinnu við Miðstöð skólaþróunar við Háskólann á Akureyri.

Fulltrúar í lestrarteymum þegar stefnan var mótuð voru eftirtaldir:

Ásta Egilsdóttir, ritstjóri

Guðrún Guðbjarnadóttir, ritstjóri

Arnheiður Helgadóttir

Elisabet Jóhannesdóttir

Hafdís Bergsdóttir

Hjördís Hjartardóttir

Margrét Þorvaldsdóttir

Sigurbjörg Ragna Ragnarsdóttir

Sigurveig Kristjánsdóttir

Steinunn Guðmundsdóttir

Samstarf við heimilin

Lestrarstefnan er mikilvægur hlekkur í upplýsingastreymi milli heimilis og skóla. Foreldrar þurfa að vera upplýstir um þær aðferðir sem notaðar eru í skólanum, þannig eiga þeir auðveldara með að styðja við lestrarnám barna sinna. Stuðningur og þátttaka foreldra í lestrarnáminu er forsenda framfara og góðs árangurs hjá nemendum. Því er mikilvægt að þeir fái sem gleggsta innsýn inn í eðli lestrarnámsins og þekki vel þær lestrarkennsluaðferðir sem skólinn notar. Það er hlutverk skólans að styðja foreldra í þessu uppeldishlutverki og benda þeim á fjölbreyttar leiðir því að í heimalestri felst ekki eingöngu að sitja og hlusta reglulega á barnið lesa. Það er mikilvægt að foreldrar veki athygli barna sinna á fjölbreyttum bókmenntum, lesi með börnum sínum og fyrir þau, ræði innihald texta og séu almennt góðar fyrirmyndir á lestrarsviðinu.



Hlutverk og markmið lestrarstefnunnar

Lestrarstefna hefur mikilvægu hlutverki að gegna. Með henni er mótuð heildarsýn í lestrarkennslu sem á að tryggja eðlilega þróun lestrarnáms og samfellu í námi. Mótun lestrarstefnu felur í sér skilgreiningu á markmiðum og leiðum, segir hvert við viljum stefna og hvernig við viljum nálgast hlutina. Lestrarstefnan hjálpar okkur að móta íslenskunámið á heildstæðan hátt og veitir okkur aðhald. Innleiðing lestrarstefnu eflir skilning okkar og þekkingu á læsishugtakinu því henni fylgir



fræðsla og þjálfun í að beita kennsluaðferðum sem við teljum henta nemendum okkar best. Með mótun lestrarstefnu verður einnig hægt að samræma mat á lestri nemenda og bregðast við frávikum í nemendahópnum. Markviss viðbrögð geta skipt sköpum í námi og mikilvægt að þau eigi sér stað um leið og grunur vaknar um lestrarörðugleika.

Skýr lestrarstefna skapar einnig sóknarfæri fyrir foreldra. Þar fá þeir góða yfirsýn yfir markmið og leiðir lestrarnámsins sem þeir geta nýtt sér í því sameiginlega verkefni heimilis og skóla að stuðla að farsælu lestrarnámi nemenda.

MEGINMARKMIÐ LESTRARSTEFNUNNAR ERU:

- að tryggja samfellu og stíðgöngu í lestrarnáminu,
- að leitast við að tryggja jafnan rétt nemenda til læsis með virkri eftirfylgni,
- að veita foreldrum yfirsýn yfir lestrarnámið og auðvelda þeim stuðning við það heima fyrir,
- að stuðla að starfsþróun innan skólanna sem leiðir af sér virkt og öflugt lestrarnám.

Lestrarstefnan á að vera aðgengileg skólasamfélaginu og þjóna öllum sem koma að lestrarnáminu, bæði foreldrum og starfsfólki grunnskólanna því læsi fléttast inn í allar námsgreinar og er undirstaða alls náms.

Grunnstoðir læsi

Í Aðalnámskrá grunnskóla – Almennum hluta (2013) kemur fram að meginmarkmið læsis sé að nemendur verði: „...*virkir þátttakendur í að umskapa og umskrifa heiminn með því að skapa eigin merkingu og bregðast á persónulegan og skapandi hátt við því sem þeir lesa með hjálp þeirra miðla og tækni sem völ er á.*“ (bls.19).

Þarna sést að hugtakið læsi felur í sér víðtæka merkingu. Það vísar ekki eingöngu til færinnar að lesa heldur einnig að nemendur geti nýtt sér þá færni, brugðist við og gefið af sér. Hugtakið læsi felur þannig í sér fjórar grunnstoðir sem samtvinnast í lestrarnáminu, þ.e. hlustun, tal, lestur og ritun.



AÐALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

LÆSI

Læsi hefur löngum verið tengt við þá kunnáttu og færni sem fólk þarfnast til þess að geta fært hugsun sína í letur (ritað) og skilið prentaðan texta (lesið). Það hefur snúist um eitt kerfi tákna, prentmálið, og þá menningu og þau tjáningarform sem tengdust því. Í skólum hafa menn litið svo á að færni á þessu sviði væri fyrst og fremst bundin við einstaklinga og hægt væri að mæla hana, sumir væru fluglæsir en aðrir treglæsir eða jafnvel ólæsir.

Aðalnámskrá grunnskóla
2013, bls. 18-19.

ADALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA—

Með tímanum hafa hugmyndir manna um læsi breyst enda hefur fræðafólk í ýmsum greinum varpað á það ljósi með rannsóknum sínum. Þótt kunnáttumenn séu ekki sammála um allt sem lýtur að læsi má nefna nokkur mikilvæg atriði sem þeir hafa bent á: Læsi snýst um samkomulag manna um málnotkun og merkingu orða í málsamfélagi og er því félagslegt í eðli sínu. Það er háð hefð og er því ekki færni sem einstaklingar geta öðlast og beitt óháð stað og stund, menningu og gildum. Læsi krefst skriffæra, efnis til að skrifa á og miðils, t.d. bókar, til að koma ritsmíðinni á framfæri og snýst því að hluta til um tæknimiðla og verkkunnáttu.

Aðalnámskrá grunnskóla
2013, bls. 18-19.

LESTUR

Lestur er einkum tvíþættur. Annars vegar er það tæknilegi þátturinn sem felur það í sér að læra bókstafi og hljóð þeirra ásamt því að tengja hljóðin saman í merkingarbær orð. Hins vegar er það lesskilningurinn sem er jafn mikilvægur og tæknilegi þátturinn. Það nægir ekki að vera tæknilega læs. Það er nauðsynlegt að ná merkingu út úr texta sem lesinn er, geta ráðið í hann og tengt við eigin reynsluheim.

TÆKNILEGIR ÞÆTTIR

Öflug hljóðavitund er ein mikilvægasta undirstaða lestrarnámsins. Hún felur í sér næmi fyrir hljóðum talmálsins, þ.e. smæstu einingum þess og færni í að greina þau að og vinna með á ýmsa vegu. Þjálfun hljóðavitundar er mikilvægur hlekkur í lestrarkennslu þar sem hún veitir nemendum nauðsynlega grunnþekkingu á hljóðum málsins og stafrófsins. Þekking á bókstöfum og á sambandi stafs og hljóðs er grundvöllur lestrarnámsins. Nemendur verða að átta sig á því að bókstafirnir standa fyrir ákveðin hljóð og að þessum hljóðum má raða saman í merkingarbær orð. Færnin á þessu sviði helst í hendur við styrk hljóðavitundar, því öflugri sem hún er þeim mun betur eru nemendur í stakk búnir til að læra að lesa.

Aðrir mikilvægir þættir í lestrarnáminu eru meðal annars að átta sig á hugtakinu „orð“, á því hvernig hægt er að láta orð ríma með því að breyta upphafshljóði (hús, mús, lús, krús ...), að skipta orði í atkvæði (eitt klapp fyrir hvert atkvæði), að greina ákveðið hljóð í orði, finna eins hljóð í nokkrum orðum, tengja saman hljóð í orð og greina fjölda hljóða í orði.



LESSKILNINGUR

Lesskilningur vísar til skilnings á lesnum texta og að muna það sem lesið er. Forsenda lesskilnings er góður orðaforði, málskilningur og uppbygging málsins. Námsaðferðir, sem nemendur beita við lesturinn, skipta miklu máli. Bakgrunnur þeirra (bakgrunnsþekking), reynsla af mismunandi tegundum ritmáls, áhugi, ályktunarhæfni og þekking á eigin hugsun (námsvitund) eru þættir sem skipta verulegu máli til að skilja og afla sér þekkingar. Allir nemendur, hvort sem þeir glíma við lesskilningsvanda eða ekki, þurfa að þekkja sig sem lesara. Lesskilningur byggir á úrvinnslu og skilningi á tungumálinu og er því mállegur þáttur. Lesskilningur felur í sér að lesarinn:

- búi yfir ákveðinni kunnáttu og færni til að lesa,
- búi yfir orðaþekkingu – orðaforða,
- nýti sér bakgrunnsþekkingu,
- geti aflað sér upplýsinga,
- geti lesið úr tölulegu og myndrænu efni, einföldum skýringarmyndum og kortum,
- þjálfist í mismunandi lestraraðferðum, svo sem hraðlestri, nákvæmnislestri, leitarlestri og yfirlitslestri,
- dragi ályktanir,
- greini aðalatriði og aukaatriði,
- endurtaki og umorði,
- geti orðað spurningar út frá texta,
- stjórni eigin námsferli með því að spyrja: Skil ég textann? Get ég haldið áfram? Þarf ég að rifja upp? Skil ég orðin?
- greini orsök og afleiðingu,
- greini efnið,
- meti og túlki lesefni/texta,
- geti lesið mismunandi/fjölbreyttan texta,
- dragi saman niðurstöður úr texta,
- geri greinarmun á staðreyndum og hugmyndum,
- sé gagnrýninn á textann,
- geti valið lestexta/bækur eftir áhugasviði og við hæfi.

RITUN, SKRIFT OG STAFSETNING

Ritun og stafsetning er færni sem byggir á öllum þáttum tungumálsins. Að grunni til reynir stafsetning mjög á hljóðkerfisþáttinn, einkum færni við að sundurgreina hljóð orðanna til að vera fær um að kortleggja þau með réttum bókstöfum.

Ritun miðlar þekkingu og getur einnig verið uppspretta þekkingar. Sá sem ritar kemur hugsunum sínum á blað og í leiðinni öðlast hann betri tök á tungumálinu. Ritverkið gefur upplýsingar um hugsun þess sem skrifar og er þannig gluggi að hugarheimi höfundar.

Ritun skiptist í tvo megin þætti:

- tæknileg atriði eru þættir eins og skrift, stafsetning, uppsetning texta og fingrasetning,
- efnisleg atriði eru þættir eins og skipulag, efnistöð og málsnið.



TAL

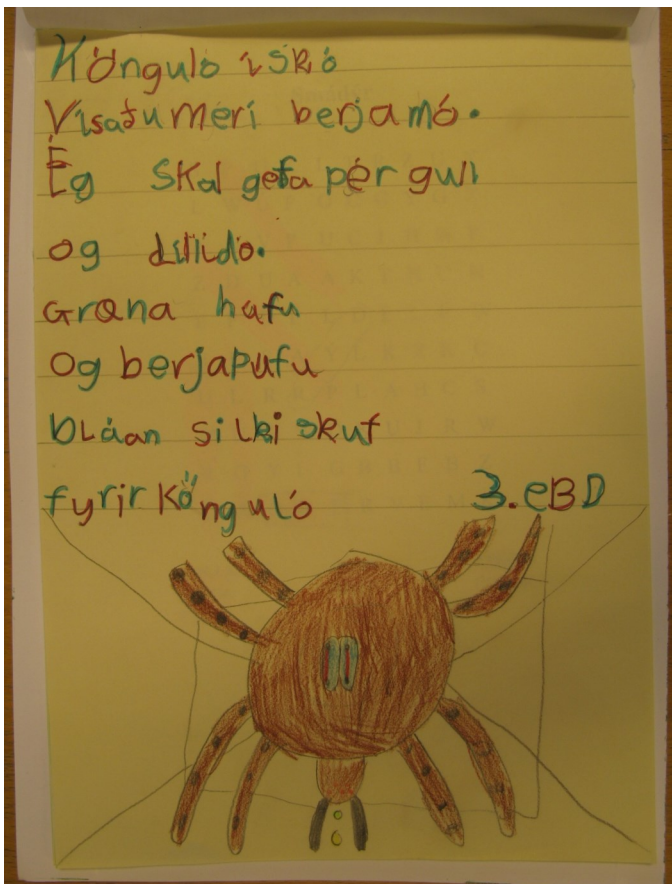
Í dag eru sérfræðingar sammála um að lestur byggist á tungumálinu og því er tal- og hlustunarfærni barna grunnur að lestrarnáminu. Orðaforði er mikilvæg undirstaða læsis. Orðaforði er ein meginforsenda málskilnings og lesskilnings. Það má segja að enginn lesskilningur eigi sér stað nema lesandinn hafi ákveðinn orðaforða. Orðaforði talmáls þróast hratt snemma á lífsleiðinni og er viðamikill. Mikilvægt er því að efla orðaforða markvisst í leikskóla og í upphafi skólagöngu. Lesskilningur þróast einnig strax frá unga aldri og þess vegna er mikilvægt að bíða ekki með að efla undirstöðupætti hans heldur vinna markvisst með auðugan orðaforða, setningar og ályktunarhæfni.

Öflug færni í notkun talmáls er nauðsynleg til að geta:

- tekið þátt í umræðum af ýmsu tagi,
- tjáð skoðanir sínar,
- tekið virkan þátt í samfélagsumræðu,
- miðlað af þekkingu sinni og reynslu.

Gott vald á munnlegri tjáningu í móðurmáli er undirstaða tungumálanáms og nýtist í öllum öðrum námsgreinum. Munnlega tjáningu má greina í tvo þætti:

- framburðar- og framsagnarþátt:
 - leikræn tjáning, upplestur, túlkun, raddbeiting, hlutverkaleikir,
- frásagnar-, samræðu- og umræðuþátt:
 - túlkun, orðræða, hlutverkaleikir, rökræður, frásögn.



AÐALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

Þrátt fyrir að læsi snúist um kerfisbundin tákni og miðlunartækni ber að undirstrika að það snýst fyrst og fremst um sköpun merkingar og sú merkingarsköpun á sér aldrei stað í tómarúmi. Tvær manneskjur kunna til dæmis að skilja tiltekinn texta á ólíkan máta þótt lestrartækni þeirra, hljóðkerfisvitund og orðaforða svipi mjög saman. Ekki er hægt að segja í þessu tilviki að þær séu misvel læsar heldur ræðst merkingarsköpun þeirra af þeirri reynslu sem þær hafa og ótal aðstæðubundnum þáttum sem orka á túlkun þeirra og skilning. Sumt er jafnframt erfitt að skilja án þess að þekkja til umræðuhefðar og orðanotkunar sem er við lýði í ýmsum hópum samfélagsins.

*Aðalnámskrá
grunnskóla 2013, bls.
18-19.*

AÐALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

Það eru ekki aðeins rannsóknir á læsi sem hafa breytt afstöðu fólks til þess heldur hefur stafræn tækni breytt því umhverfi þar sem ritun og lestur eiga sér stað. Tölvur og stafræn samskiptatæki teljast víða ómissandi þáttur í daglegu lífi fólks, heima jafnt sem á vinnustað, og þykja orðið sjálfsögð verkfæri í skólastarfi.

*Aðalnámskrá
grunnskóla 2013, bls.
18-19.*

HLUSTUN

Hlustun er einn af undirstöðupáttum læsis. Hæfni til að hlusta þarf að vera til staðar áður en lestrarkennsla hefst til að geta tileinkað sér hljóðkerfi tungumálsins.

Hlustun er lærð hæfni og því mikilvægt að þjálfra börn í að hlusta. Hljóðáreiti umhverfisins eru mörg og flókin og það getur reynst ungum börnum erfitt að greina hljóðin og vinna úr þeim. Börn taka einnig við mörgum og ólíkum skilaboðum úr umhverfinu sem þau þurfa að læra að vega og meta og bregðast við á viðeigandi hátt.

Móðurmálið er mikilvægasta samskiptatæki okkar. Hæfni til að hlusta er forsenda þess að vera fær um að taka þátt í samræðum þar sem eðli þeirra er að tjá sig og hlusta á það sem aðrir hafa fram að færa.

Það er eftirsóknarverð hæfni að vera virkur í hlustun. Slík hæfni krefst þess að einstaklingur geti hlustað af athygli á orð annarra. Sá sem hlustar af athygli sýnir með látbragði og tilfinningum að hann heyri og skilji orð viðmælanda síns og hvetur hann áfram með viðeigandi viðbrögðum.



Leiðarljós grunnskólanna

Lestur er töfrum líkastur. Í gegnum lestur getum við ferðast hvert sem við viljum og inn í hvaða heim sem er. Lestur hjálpar okkur að þekkja og skilja ólíka menningu og umhverfi og gerir okkur kleift að læra um allt sem okkur dreymir um. Lestur örvar ímyndunarafl og sköpunarkraft, eflir málþroska og orðaforða og eykur víðsýni og skilning.

Framtíðarsýn

Meginmarkmið lestrarnámsins er að nemendur lesi sér til gagns og gamans. Í því felst meðal annars að:

- þeir verði færir um að lesa námsbækur um fjölbreytt viðfangsefni,
- hafi orðaforða og lesskilning sem gerir þeim kleift að nema,
- þeir njóti þess að lesa bækur eftir áhuga og aðstæðum.



Kennsluaðferðir

Skólasamfélagið á Akranesi hefur sammælt um að kennsluaðferðirnar *Byrjendalæsi*, *Orð af orði* og *Gagnvirkur lestur* henti best til að ná þeim meginmarkmiðum sem stefnt er að í lestrarnáminu. Þetta eru samvirkar kennsluaðferðir sem samtvinna grunnstoðir læsis, þ.e. lestur, ritun, tal og hlustun og miða að því að nálgast viðfangsefnin á heildstæðan hátt. Þær efla skapandi vinnu með tungumálið, stuðla að samþættingu við aðrar námsgreinar/námssvið og samvinnu í námi og leik.

Rauður þráður í gegnum ofangreindar aðferðir er viðleitni til að vekja áhuga nemenda á lestri og að kenna þeim aðferðir til að lesa sér til gagns.

Tafla 1. Yfirlit yfir þær kennsluaðferðir sem unnið er eftir og hvenær hver aðferð er ríkjandi.

Ár	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Byrjendalæsi										
Orð af orði										
Gagnvirkur lestur										

BYRJENDALÆSI

Byrjendalæsi er samvirk kennsluaðferð í lestri og er notuð í 1. og 2. bekk. Þar er jöfnum höndum unnið með merkingu máls og tæknilega þætti lestrarnámsins. Vinna með tal, hlustun, lestur og ritun er felld saman í eina heild og tengjast sértækir þættir móðurmálsins, svo sem hljóðavitund, réttiritun, orðaforði, uppbygging setninga, málfræði og skrift inn í ferlið.



Gerðar eru þriggja þrepa kennsluáætlanir sem fela í sér umræður og skoðun á inntaki texta sem unnið er út frá, greinandi vinnu með orðaforða hans og enduruppbyggingu þar sem meginviðfangsefnin eru fjölbreyttur lestur, ritun og stafsetning. Nemendur afla gagna, flokka þau, vinna úr þeim og setja fram í heildstæðum texta sem getur verið í máli og/eða myndum.



Mikið er lagt upp úr því að vinna með gædatexta sem felur í sér boðskap og möguleika á innihaldsríkum samræðum og skoðun á móðurmálinu. Tenging við reynsluheim nemenda er mikilvæg til að efla skilning þeirra á textanum, auðga orðaforða þeirra og orðskilning.

Í *Byrjendalæsi* er lögð rík áhersla á samvinnu nemenda samhliða því sem einstaklingsþörfum er mætt. Í kennsluferlinu fylgjast kennarar grannt með, meta framvindu námsins og grípa inn í með auknum stuðningi hvort sem um er að ræða einstakling, minni hópa eða nemendahópinn í heild. Hver ný kennsluáætlun byggir á reynslunni af þeirri fyrri og í þeim anda útbúa kennarar verkefni sem nemendur geta leyst einir sér eða í samvinnu við aðra.



ADALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

Þar skiptir það höfuðmáli að tölvurnar eru ekki aðeins öflug ritvinnslu- eða reikningsverkfæri heldur töl sem má nota til fjölþættrar merkingarsköpunar, t.d. með notkun myndmáls. Nemendur og kennarar þurfa því ekki að binda sig við prentmálið heldur býður tölvutæknin upp á að þeir noti fleiri mál við nám og kennslu. Nú geta þeir rætt það, við undirbúning athugunar eða verkefnavinnu af ýmsu tagi, með hvaða hætti sé skynsamlegt að afla efnis og vinna úr því. Á að miðla því í stuttmynd eða bæklingi, útvarpsþætti eða á vef?

*Aðalnámskrá
grunnskóla* 2013, bls.
18-19.

ORÐ AF ORÐI

Orð af orði hefur það að meginmarkmiði að auðga málumhverfi nemenda og efla vitund um gildi orða og lestrar fyrir nám. Nemendur hlusta á upplestur af ýmsu tagi og lesa sjálfir fjölbreyttan texta sér til skemmtunar, yndis og fróðleiks. Fjallað er um texta og unnið með merkingu orða, orðasambanda og innihalds á greinandi og skapandi hátt. Nemendur læra aðferðir til að greina merkingu orða, samhengi þeirra og samsetningu sem hjálpar þeim að efla lesskilning sinn.



Kennsluaðferðin *Orð af orði* byggir á þrískiptu kennslulíkani líkt og *Byrjendalæsi*:

1. *Efniviður*: Efniviðurinn er undirstaðan og getur verið hvers kyns texti innan íslenskunnar eða texti sem tengist öðrum námsgreinum sem unnið er með.
2. *Sundurgreining*: Efniviðurinn er rannsakaður í heild og stakar hugmyndir/orð brotnar niður í merkingabærar einingar.
3. *Endurbirting*: Efnið sem hefur verið brotið niður er sett saman að nýju á greinandi og skapandi hátt.



GAGNVIRKUR LESTUR

Gagnvirkur lestur beinist að því að efla færni nemenda til að takast á við margbreytilegan lestur og að kenna þeim aðferðir við að skilja texta á kerfisbundinn hátt.

Aðferðin byggir á því að nemendur beini huganum markvisst að efni textans, velti fyrir sér efninu í heild og reyni að skilja innihaldið. Textanum er skipt í smærri lestexta sem nemendur fara í gegnum á skipulagðan hátt. Þeir taka saman meginatriði, spyrja opinna spurninga um efni textans, ræða og leita skýringar á því sem óljóst er og spá fyrir um framhald textans miðað við það sem á undan er komið.

„Gagnvirkur lestur er í byrjun félagslegt ferli, unnið í samvinnu tveggja eða fleiri aðila þar sem einn er stjórnandi. Þegar nemendur ná góðri leikni við að beita aðferðinni saman beita þeir henni einir og geta þá axlað ábyrgð á eigin námi.“



AÐALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

Við þessar aðstæður hafa orðið til heiti á borð við stafrænt læsi, miðlamennt og miðlalæsi. Hið stafræna læsi vísar til þeirrar kunnáttu sem fólk þarf að tileinka sér til þess að geta notað tölvu- og nettækni til samskipta og efnissköpunar af ýmsu tagi. Það snýst um orð jafnt sem ljósmyndir, prentað mál jafnt sem tónlist, og það varðar allt litróf efnisumsýslunnar, þ.e. aðföng, úrvinnslu og miðlun.

Hugtakið miðlamennt vísar til skólastarfs þar sem nemendur nota ýmsa miðla við nám sitt og læra í leiðinni sitthvað um notagildi þeirra og áhrif á menningu og lýðræði. Markmiðið er að þeir læri að leggja mat á miðlað efni en fái einnig þjálfun í að nota ýmsa miðla við efnisgerð og þekkingarsköpun. Orðið miðlalæsi er haft um þá færni og kunnáttu sem þeir öðlast við það nám sem í þessu felst.

Aðalnámskrá grunnskóla 2013, bls. 18-19.

AÐALNÁMSKRÁ GRUNNSKÓLA

Þótt þeim verkfærum, sem nota má í skólastarfi hafi fjölgað, dregur það þó engan veginn úr mikilvægi ritunar og lesturs í hefðbundnum skilningi. Sem fyrr skiptir það miklu máli að börn nái tökum á tiltekinni lestrar- og ritunartækni en athyglin beinist nú jafnframt að allri þeirri tækni sem nemendur geta notað í samskiptum, námi og merkingarsköpun – í þágu sjálfra sín og samfélagsins.

Meginmarkmið læsis er að nemendur séu virkir þátttakendur í að umskapa og umskrifa heiminn með því að skapa eigin merkingu og bregðast á persónulegan og skapandi hátt við því sem þeir lesa með hjálp þeirra miðla og tækni sem völ er á.

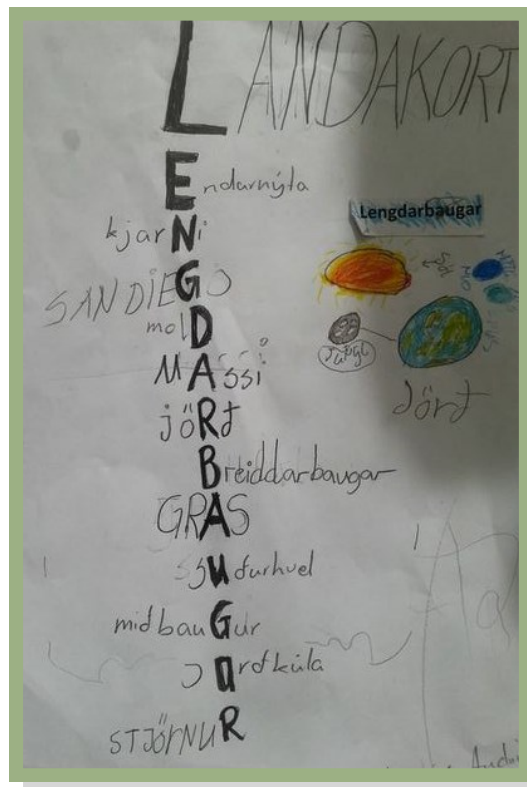
Aðalnámskrá grunnskóla 2013, bls. 18-19.

Árangursmælingar, viðmið og viðbrögð

Námsmat þarf að vera skýrt og forsendur þess nákvæmlega skilgreindar. Mikilvægt er að hafa góða yfirsýn yfir viðmið um þekkingu, leikni og hæfni sem nemendur eiga að öðlast með lestrarnáminu þannig að allir viti að hverju skal stefnt.



Gott yfirlit þarf að vera til yfir þau matstæki sem notuð eru til að meta lestrarfærni nemenda, þ.e. hvaða próf eru lögð fyrir á hverju skólastigi, hvert hlutverk þeirra er, hver eru árangursviðmiðin og hvernig niðurstöðum skal fylgt eftir.



MATSTÆKI

MATSTÆKI - YNGSTA STIG

Árgangur	Matstæki	Tímasetning	Lagt fyrir af
1. bekkur	Könnun á stafabekkingu Raddlestrarpróf Tove Krogh - Grundaskóli Læsi I – 1. hefti Læsi I – 2. hefti Læsi I – 3. hefti	ágúst/september maí október nóvember febrúar apríl	umsjónarkennara sérkennara skólasálfræðing umsjónarkennara umsjónarkennara umsjónarkennara
2. bekkur	Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Læsi II – 1. hefti Læsi II – 2. hefti Lesmál	2x á skólaári 2* - 3* á skólaári nóvember febrúar apríl	umsjónarkennara/sérkennara sérkennara umsjónarkennara umsjónarkennara umsjónarkennara
3. bekkur	Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	2x á skólaári 2x – 3x á skólaári nóvember/apríl	umsjónarkennara/sérkennara sérkennara umsjónarkennara
4. bekkur	Samræmd könnunarpróf í íslensku Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	september 2x á skólaári 2x – 3x á skólaári nóvember/apríl	umsjónarkennara/sérkennara sérkennara sérkennara umsjónarkennara

MATSTÆKI - MIÐ STIG

Árgangur	Matstæki	Tímasetning	Lagt fyrir af
5. bekkur	Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	1 x á skólaári 2x – 3x á skólaári nóvember/apríl	umsjónarkenna/sérkennara sérkennara umsjónarkennara
6. bekkur	Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	1x á skólaári 2x – 3x á skólaári nóvember/apríl	umsjónarkenna/sérkennara sérkennara umsjónarkennara
7. bekkur	Samræmd könnunarpróf í íslensku Aston Index – stafsetning Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	september 1 x á skólaári 2x – 3x á skólaári nóvember/apríl	umsjónarkenna/sérkennara sérkennara sérkennara umsjónarkennara

MATSTÆKI - UNGLINGASTIG

Árgangur	Matstæki	Tímasetning	Lagt fyrir af
8. bekkur	Raddlestrarpróf Orðarún – próf 1 og 2	1x – 2x á skólaári nóvember/apríl	sérkennara umsjónarkennara
9. bekkur	Raddlestrarpróf GRP-14h LOGOS	1x – 2x á skólaári haust skv. þörf/ótímasett	sérkennara sérkennara sérkennara
10. bekkur	Samræmd könnunarpróf í íslensku GRP-14h LOGOS	september vor – skv. þörf skv. þörf/ótímasett	umsjónarkennara/sérkennara sérkennara sérkennara

ASTON INDEX STAFSETNINGARSKIMUN

Aston Index stafsetningarskimunin er fyrir nemendur í 2. - 7. bekk, eitt próf fyrir hvern árgang. Prófin greina þá nemendur frá sem eiga við sértæka stafsetningarerfiðleika að stríða en prófin eru þó ekki hugsuð sem almenn stafsetningarpróf. Prófin geta gefið vísbendingar um lestrarerfiðleika og að þörf sé á nánari greiningu.

KÖNNUN Á STAFAPÆKKINGU

Umsjónarkennari/sérkennari kannar í upphafi skólaárs og eftir þörfum þekkingu 1. bekkina á heiti og hljóðum bókstafanna. Þetta er einstaklingsbundin könnun.

LÆSI I OG II - LESTRARSKIMUN

Prófin eru fyrst og fremst hugsuð sem tæki fyrir kennara til að meta stöðu nemenda og laga kennslu að þörfum þeirra eða vísa þeim til frekari greiningar ef þurfa þykir. Umsjónarkennari leggur prófin fyrir allan bekkinn eða minni hópa og jafnvel einstaklinga eða í samræmi við þarfir nemenda.

Prófin eru lögð fyrir í:

- nóvember 1. hefti Læsi I og II,
- febrúar 2. hefti Læsi I og II,
- apríl 3. hefti Læsi I.

Viðmið um árangur:

- | | |
|-------------------------------|------------|
| • 81 - 100% atriða rétt leyst | Mjög gott |
| • 61 - 80% atriða rétt leyst | Gott |
| • 51—60% atriða rétt leyst | Meðal |
| • 31 - 50% atriða rétt leyst | Slakt |
| • < 30% atriða rétt leyst | Mjög slakt |

Læsi I og II fylgir yfirlit yfir lægstu mörk fyrir hvern þátt. Merkt er við nemendur sem eru á þessum mörkum eða fara niður fyrir þau. Þannig er hægt að sjá stöðu einstakra nemenda og svo útkomu hópsins í heild í hverjum þætti fyrir sig.

LESMÁL

Lesmál metur færni í umskráningu, lesskilningi, hraðlestri og réttritun en allt eru þetta grunnþættir í lestri og réttritun.

Lesmál er hóppróf og er lagt fyrir 2. bekk í apríl ár hvert. Heimilt er að leggja það fyrir minni hópa eða einstaklinga í samræmi við þarfir nemenda. Umsjónarkennari leggur prófið fyrir og sérkennari eftir þörfum.

Viðmið um árangur

- 91 – 100% atriða rétt leyst Mjög gott
- 71 – 90% atriða rétt leyst Gott
- 51 – 70% atriða rétt leyst Meðal
- 30 – 50% atriða rétt leyst Slakt
- 11 – 29% atriða rétt leyst Mjög slakt
- 0 – 10 % atriða rétt leyst Afar slakt



RADDLESTRARPRÓF - LESFIMI (LESHRAÐI OG NÁKVÆMNI)

Raddlestrarpróf mæla lesfimi nemenda, þ.e. hversu mörg atkvæði eða fjölda orða þeir lesa að meðaltali á mínútu. Lesfimi er undirstaða þess að nemendur öðlist góðan skilning á því sem þeir lesa. Nemendur sem ná tilsettum leshraða:

- komast yfir meira lesefni en þeir sem ná ekki tilsettum leshraða,
- einbeita sér betur að innihaldi lesefnis,
- auka úthald sitt í lestri og gefast síður upp.

Niðurstöður er hægt að bera saman við aldurstengd viðmið eða meðaltal á leshraða nemenda í árgangi. Hægt er að kanna lesskilning með því að spyrja nemendur um efnið.

Aldurstengd viðmið:

- 1. bekkur 20 – 70 atkvæði á mínútu
- 2. bekkur 50 – 120 atkvæði á mínútu
- 3. bekkur 120 – 170 atkvæði á mínútu
- 4. bekkur 170 – 220 atkvæði á mínútu
- 5. bekkur 200 – 260 atkvæði á mínútu
- 6. bekkur 230 – 300 atkvæði á mínútu
- 7. - 10. bekkur 300 – 350 atkvæði á mínútu

Sérkennari leggur prófið fyrir í 2. – 10. bekk tvisvar til þrisvar yfir skólaárið en að vori í 1. bekk.

ORÐARÚN – LESSKILNINGSPRÓF

Lesskilningsprófið Orðarún er ætlað nemendum í 3. – 8. bekk. Prófin eru stöðluð og eru tvö próf fyrir hvern árgang. Kennarar hafa því tækifæri til að meta stöðu nemenda í upphafi og lok námslotu. Hvert próf samanstendur af tveimur textum og fylgja tíu fjölvalsspurningar eða fullyrðingar hvorum texta. Nemendur í 3. og 4. bekk velja á milli þriggja svarmöguleika en eldri nemendur velja á milli fjögurra svarmöguleika. Prófið Orðarún kannar hversu vel nemendur skilja meginefni textans og átta sig á staðreyndum. Prófið kannar einnig hversu vel nemendur geta lesið á milli línanna og dregið ályktanir um þætti sem standa ekki beinlínis í textanum. Að auki gera nemendur grein fyrir þekkingu sinni á erfiðum orðum og orðasamböndum.

Viðmið um árangur

Árangur	Próf 1	Viðmið	Próf 2
3. bekkur	18 - 20 atriði	Gott	17 - 20 atriði
	13 - 17 atriði	Meðal	11 - 16 atriði
	9 - 12 atriði	Slakt	8 - 10 atriði
	1 - 8 atriði	Mjög slakt	1 - 7 atriði
	Próf 1	Viðmið	Próf 2
4. bekkur	17 - 20 atriði	Gott	17 - 20 atriði
	12 - 16 atriði	Meðal	12 - 16 atriði
	9 - 11 atriði	Slakt	8 - 11 atriði
	1 - 8 atriði	Mjög slakt	1 - 7 atriði
	Próf 1	Viðmið	Próf 2
5. bekkur	16 - 20 atriði	Gott	17 - 20 atriði
	11 - 15 atriði	Meðal	10 - 16 atriði
	7 - 10 atriði	Slakt	7 - 9 atriði
	1 - 6 atriði	Mjög slakt	1 - 6 atriði
	Próf 1	Viðmið	Próf 2
6. bekkur	16 - 20 atriði	Gott	17 - 20 atriði
	20 - 15 atriði	Meðal	10 - 16 atriði
	7 - 9 atriði	Slakt	7 - 9 atriði
	1 - 6 atriði	Mjög slakt	1 - 6 atriði
	Próf 1	Viðmið	Próf 2
7. bekkur	17 - 20 atriði	Gott	17 - 20 atriði
	10 - 16 atriði	Meðal	11 - 16 atriði
	7 - 9 atriði	Slakt	7 - 10 atriði
	1 - 6 atriði	Mjög slakt	1 - 6 atriði
	Próf 1	Viðmið	Próf 2
8. bekkur	17 - 20 atriði	Gott	16 - 20 atriði
	11 - 16 atriði	Meðal	9 - 15 atriði
	7 - 01 atriði	Slakt	6 - 8 atriði
	1 - 6 atriði	Mjög slakt	1 - 5 atriði

GRP 14H – GREINANDI RITMÁLSPRÓF

GRP-14h er ætlað 14 ára nemendum. Megintilgangur þess er að finna nemendur sem eiga í lestrarerfiðleikum. Sérkennari leggur prófið fyrir að hausti í 9. bekk og fyrir þá nemendur í 10. bekk sem hafa ekki tekið það.

Prófið skiptist í hóppróf og einstaklingspróf og eru prófþættir eftirfarandi:

- hljóðlestur, leshraði og lesskilningsverkefni,
- heyrnrænt skammtímaminni (talnarunur),
- greining orða í stafastrengjum,
- að finna bullorð sem hljóma eins og orð,
- að greina lengd sérhljóða,
- að greina rétt stafsett orð,
- stafsetning eftir upplestri (samfelldur texti).

Niðurstöður veita upplýsingar um lestrarfærni nemenda. Þær veita staðfestingu á fyrri greiningum eða segja til um að meta þurfi lestrarfærni nemenda enn frekar með Logos /lestrargreiningartæki. Viðmið byggjast á normaldreifðum hópi. Nemendum sem koma út með þrjá og/eða fleiri slaka þætti á prófinu eða sýna breytingar frá niðurstöðum fyrri lestrarprófa er boðið upp á lestrargreiningu – Logos.



SÉRTÆK GREININGARTÆKI

TOVE KROGH – GRUNDASKÓLI

Teikniverkefni Tove Krogh er hópkönnun sem lögð er fyrir nemendum í 1. bekk. Verkefnið gefur nýtilegar upplýsingar um færniþætti sem tengjast lestri. Það metur hlustunarfærni nemenda, færni þeirra til að muna fyrirmæli og að fylgja þeim, skilning á ákveðnum hugtökum, skilning á talnahugtökum 1 – 5, einbeitingarhæfileika, úthald, hreyfifærni handa, sjálfstraust og öryggi við að takast á við verkefnið.

Skólasálfræðingur leggur prófið fyrir í byrjun október. Iðjuþjálfari, sérkennari og umsjónarkennarar fylgjast með nemendum meðan á fyrirlögn stendur og merkja við ákveðna þætti á þar til gerðu skráningarblaði.

Sálfræðingur, iðjuþjálfari, umsjónarkennari og sérkennari meta árangur og næstu skref.



TOLD 2P OG TOLD 2I MÁLÞROSKAPRÓF

- Told 2P málþroskaprófið er ætlað nemendum á aldrinum 4 – 9 ára en Told 2I nemendum á aldrinum 9 – 13 ára.
- Told 2P mælir orðþekkingu út frá myndum, orðskilning, túlkun setninga, endurtekningu setninga, hljóðgreiningu og framburð.
- Told 2I mælir tengingu setninga (setningatenging), orðaforða, orðaröð, alhæfingar, málfræðiþekkingu og orðabrengr.

Niðurstaðan er mælitala sem byggist á normalkúrfu. Þó að niðurstaðan (mælitalan) bendi til þess að ekki sé um erfiðleika að ræða þá þarf alltaf að skoða hvern þátt prófsins fyrir sig. Mælitalan ein og sér segir ekki allt.

Told 2P er fyrir nemendur:

- með slakan árangur í Hljóm-2 að loknu fjögurra til sex vikna námskeiði í málörvun hjá og/eða undir stjórn sérkennara,
- sem ekki tóku Hljóm-2 í leikskóla.

Talmeinafræðingur/sérkennari leggur prófið fyrir nemendur eftir þörfum. Að greiningu lokinni skráir hann niðurstöður hvers greiningarþáttar. Hann boðar til fundar með foreldrum og umsjónarkennara þar sem farið er yfir niðurstöður. Á skilafundi er farið yfir úrræði og eftirfylgd.

LOGOS

LOGOS er greiningartæki til að greina dyslexíu og aðra lestrarerfiðleika hjá börnum, unglingum og fullorðnum. Það skiptist í tvo hluta, sá fyrri er ætlaður 3. – 5. bekk en sá síðari er fyrir 6. – 10. bekk og fullorðna. Prófbættir greina færni í leshraða, lesskilningi, skilningi á hlustun, umkóðunarfærni og annarri lestrartengdri færni og eru metnir með tilliti til áreiðanleika og viðbragðsflýttis. Prófin eru stöðluð þannig að hægt er að meta niðurstöður í samanburði við viðmið jafnaldra.

Prófinu fylgja hugmyndir að verkefnum sem ætlað er að bæta lestrarfærni nemenda í þeim þáttum sem koma slakir út.

LOGOS-greiningartækið er notað til að greina nánar lestrarerfiðleika eða staðfesta grun um lestrarerfiðleika sem komið hafa fram hjá nemendum í almennum lestrarprófum sem skólinn notar.



Nemendur sem greinst hafa með lestrarerfiðleika þurfa að fá staðfestingu á þeim í 10. bekk. Staðfestingin styður við nemendur í framhaldsnámi og í háskóla. Með staðfestingunni býðst þeim lengri próftími og lestrarstuðningur, ásamt því að tekið er tillit til örðugleikanna við skil á verkefnum.



Almenn viðbrögð við niðurstöðum lestrarprófa

Niðurstöður allra lestrarprófa (skimana) eru sendar til deildarstjóra sérkennslu/verkefnisstjóra sérkennslu til varðveislu. Niðurstöður eru nýttar til að fylgjast með árangri nemenda og hvort greina megi breytingar á lestrarfærni, það er að segja hvort nemendur á ákveðnum aldri nái alltaf eða oftast sambærilegum árangri.

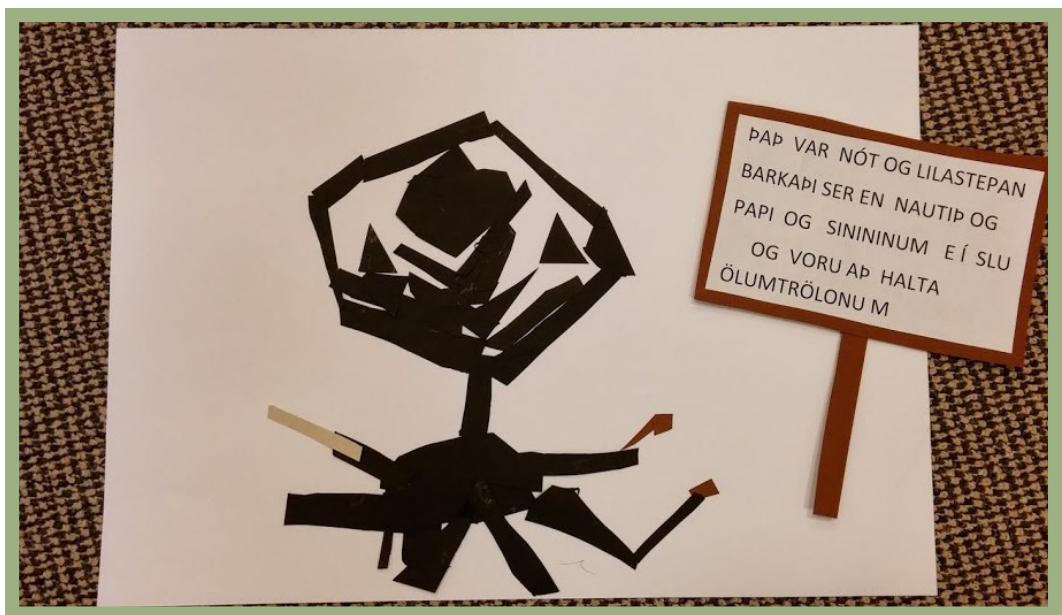
Umsjónarkennarar byggja kennsluáætlanir á niðurstöðum prófa, skimana og stöðumats í lestri og aðlaga verkefni að þörfum nemenda. Einstaklingsnámskrá er samin fyrir nemendur sem þurfa sérstök úrræði í lestrarnámi sínu. Sérkennarar ásamt umsjónarkennurum semja slíkar einstaklingsnámskrár og veita foreldrum og öðrum kennurum, þar sem við á, ráðgjöf um úrræði fyrir nemendur heima fyrir og í skóla og veita eftirfylgd.

GRUNUR UM LESTRARERFIÐLEIKA

Ef grunur vaknar um lestrarerfiðleika hjá nemendum fer af stað eftirfarandi ferli:

- Umsjónarkennari athugar hvort vísbendingar um erfiðleika hafi komið fram áður.
- Umsjónarkennari ráðfærir sig við sérkennara og í sameiningu ákveða þeir næstu skref sem geta verið:
 - lestraraðstoð í skóla/stuðningur inni í bekk,
 - lestrarátak heima fyrir,
 - lestrarsprettir eða námskeið sem skipulögð eru af umsjónarkennara með aðstoð sérkennara,
 - endurmat á þeim þáttum sem voru slakir í upphafi lestrarátaks .
- Ef ofangreind úrræði koma ekki að gagni leggur umsjónarkennari inn umsókn til nemendaverndarráðs um greiningu á vanda viðkomandi nemanda að fengnu leyfi foreldra/forráðamanna. Niðurstöður nemendaverndarráðs gætu falið í sér eftirfarandi úrræði:
 - lestrarþjálfun hjá sérkennara – einstaklingsþjálfun,
 - lestrarþjálfun í lestrarhópi í umsjón sérkennara,
 - þjálfun hjá talmeinafræðingi,
 - lestrargreiningu hjá sérkennara,
 - þroskamat hjá sálfræðingi,
 - leiðbeiningar hjá námsráðgjafa um námstækni.

Hver svo sem úrræðin eru skiptir gott og virkt samstarf foreldra, umsjónarkennara og sérkennara mestu máli í vinnu með nemendum sem þurfa sérstaka þjálfun í lestri.



Framkvæmd - aðgerðir

Mikilvægt er að tryggja að lestrarstefnu verði framfylgt þegar hún hefur tekið gildi. Allir kennarar eru íslenskukennarar og því ljóst að lestrarstefnan kemur öllum kennurum við.

Til að lestrarstefnan gangi eftir þurfa eftirfarandi þættir að vera til staðar:

- Samstarf kennara, fræðsla og leiðbeiningar um lestrarstefnuna, lestrarfræði, lestrarkennsluaðferðir skólanna og áherslur eftir stigum. Í því felst m.a.:
 - námskeið og ráðgjöf fyrir nýliða í hverri kennsluaðferð fyrir sig,
 - fræðsla um lestrarfræði og grunnþætti læsis (námskeið, námsstefnur, ráðstefnur),
 - fundir með sérfræðingum á sviði læsis,
 - umfjöllun um lestrarstefnuna í heild og/eða einstaka þætti hennar á kennarafundum og deildarfundum.
- Virkt teymi kennara af öllum stigum. Verkaskipting þarf að vera á milli fulltrúa í lestrarteyminu varðandi ráðgjöf og eftirfylgni og því mikilvægt að þeir komi af öllum stigum og hafi sjálfir reynslu af því að beita aðferðum í kennslu. Hlutverk lestrarteymis er að:
 - fylgja eftir *Byrjendalæsi*, *Orði af orði*, *Gagnvirkum lestri* og öðrum aðferðum sem kunna að verða innleiddar í tengslum við læsi almennt,
 - veita kennurum á þeim stigum, sem þeir eru fulltrúar fyrir, ráðgjöf og stuðning í að nýta ofangreindar kennsluaðferðir þar sem við á,
 - skipuleggja og sjá um smiðjur og samráðsfundi,
 - almenn umfjöllun um lestrarstefnuna á skipulagsdögum, kennarafundum og deildarfundum í samráði við skólastjórn,
 - hafa hönd í bagga með innkaupum námsgagna og handbóka í tengslum við lestrarnámið,
 - endurskoða lestrarstefnuna í samráði við skólastjórn.
- Sameiginlegar smiðjur grunnskólanna fyrir kennara sem eru í þjálfun.
- Reglubundnir samráðsfundir kennara beggja grunnskólanna, a.m.k. tveir á hverju skólaári. Fyrirkomulag þeirra fari eftir aðstæðum hverju sinni.
- Handbók fyrir kennara með góðu yfirliti yfir allar umræddar kennsluaðferðir. Henni er ætlað að fylgja eftir því markmiði lestrarstefnunnar að tryggja samfellu og stífganda í lestrarnáminu. Kennarar verða að vera vel að sér í öllum aðferðum þannig að þeir viti hvað kemur á undan og hvað kemur á eftir. Ekki er gert ráð fyrir að þeir sérhæfi sig í öllum aðferðum, einungis þeim sem ná yfir þá árganga sem þeir kenna.

- Góður aðgangur að nauðsynlegum námsgögnum og handbókum.
- Góður og aðgengilegur ráðabanki fyrir kennara, stuðningsfulltrúa og foreldra.
- Gott upplýsingastreymi til foreldra um lestrarnámið og stuðningur við þá til að auðvelda þeim þátttöku í lestrarnámi barna sinna, m.a. með kynningarfundum, aðgengilegri handbók um heimalestur og ýmsum sameiginlegum verkefnum sem tengjast læsi almennt.

Aðgerðaáætlun

Aðgerðaáætlun til að fylgja lestrarstefnunni eftir verður unnin í samvinnu lestrarteyma skólanna, skólastjórnenda og fjölskyldusviðs.

Eftirfylgni

Sérhverri áætlun þarf að fylgja eftir með ákveðnum hætti til að mæla árangur hennar og framvindu. Hér verður stuðst við hringrás markmiða, mælinga og umbóta á þremur sviðum, þ.e. hvernig innleiðingin sem slík gengur í heild sinni (snýr að sveitarfélaginu), hvernig hún gengur í hvorum skóla fyrir sig og loks starfið í sjálfri skólastofunni. Þar verður spurt annars vegar hvernig kennurum gengur að kenna eftir aðferðunum (m.a. árleg SVÓT-greining) og hins vegar hvernig nemendum gengur að læra eftir þessum leiðum og hver námsárangur þeirra verður.



Aðalnámskrá grunnskóla (2007). Menntamálaráðuneytið. Reykjavík. Sótt 16. febrúar 2011 af <http://www.menntamalaraduneyti.is>

Aðalnámskrá grunnskóla (2007). Íslenska, íslenska sem annað tungumál og íslenskt táknmál. Drög. Menntamálaráðuneytið. Reykjavík. Sótt 20. ágúst 2012 af <http://www.menntamalaraduneyti.is>

Anna Guðmundsdóttir (2007). *Lesið til skilnings*. Reykjavík. Námsgagnastofnun. Sótt 6.maí 2012 af <http://vefir.nams.is>

Ásthildur Snorradóttir (2010). Í *Talfræðingurinn* 1.tbl. 21.árg. 2010: Að byrja nógu snemma – markviss kennsla fyrir börn sem eiga í erfiðleikum með mál og lestur. Reykjavík. Félag talkennara og talmeinafræðinga.

Bergljót V. Jónsdóttir (2010). *Eflum lesskilning*. Reykjavík. Háskólaútgáfan.

Bjarnfríður Jónsdóttir o.fl. Ártal vantar. *LOGOS – LEXOMETRICA*. Um Logos. Sótt í janúar 2013 af <http://www.logos-test.is/index.htm>

Björg Ólafsdóttir (2010). *Leiðbeiningar um mótun skólastefnu í sveitarfélögum*. Reykjavík. Samband íslenskra sveitarfélaga. <http://www.samband.is>

Guðmundur Engilbertsson (2010). *Orð af orði. Fræðilegur grunnur þróunarverkefnis*. Háskólinn á Akureyri.

Helga Sigurmundsdóttir og Steinunn Torfadóttir (2007-2008). *Lesvefurinn*. Sótt 2011–2013 af <http://lesvefurinn.hi.is>

Mennta- og menningamálaráðuneytið. Ártal vantar. *Málþing um lestrarörðugleika og lesskimun, Læsi, lestrarskimun í 1. og 2. bekk grunnskóla.* http://www.menntamalaraduneyti.is/raduneyti/Malthing_og_radstefnur/Itarefni/nr/621

Mennta- og menningamálaráðuneytið. Ártal vantar. *Lestrarmiðstöð Kennaraháskóla Íslands - Þróunarsjóður grunnskóla 2000-2001.* Greinandi ritmálspróf fyrir 14 ára nemendur, hóppróf (GRP 14h) http://www.menntamalaraduneyti.is/afgreidsla/sjodir-og-eydublod/Throunarsjodur_grunnskola/nr/204

Rósa Eggertsdóttir (1998). Gagnvirkur lestur. Í *Fluglæsi. Áherslur, stefnumörkun og aðferðir í lestrarkennslu* (bls. 33-36). Akureyri. Skólaþjónusta Eypings.

Rósa Eggertsdóttir (2008). *Byrjendalæsi. Lestrarfræði.* Drög. Akureyri. Háskólinn á Akureyri.

Rósa Eggertsdóttir o.fl. (2011). *Lesmál. Mat á lestri og réttritun.* Akureyri. Rósa Eggertsdóttir.